

P. Jan Slepíčka, cyklus homilií o mši svaté, Odry 2024

5. Bohoslužba oběti (12. neděle v mezidobí, B)

Milé sestry, milí bratři,

minulý týden jsme se společně zabývali vrcholem bohoslužby – **eucharistickou modlitbou**, která končí **velkou doxologií**, tedy tím, že kněz pozvedne vysoko nad oltář Tělo a Krev Kristovu, a lid odpovídá slavnostním a důležitým: **Amen**. Vrchol mše svaté máme tedy za sebou, mohli bychom, zdá se, skončit, ale není to tomu tak. Sice můžeme přijít na mši svatou a neúčastnit se toho, co následuje, tedy **přijímání eucharistie**, pak ale bychom nezakusili plné společenství s Bohem a s církví. Ne, že by to nemělo smysl i tak se účastnit, spousta lidí z objektivních důvodů nemůže přistupovat ke svatému přijímání, a přesto můžou a mají chodit do našeho shromáždění ke slavení eucharistie. I tak mohou **čerpat z bohaté pokladnice darů**, kterou jim otvírá Bůh, i když nepřijímají Krista svátostně. Lze to i naopak, někdo může se neúčastnit slavení mše svaté a **přesto přijímat eucharistii**, jedná se zvláště o nemocné, především pro ně máme připravenou zásobu Těla Kristova ve svatostánku. Nicméně ani jedna z variant není ideální. Nejplodnější je spojit svou účast na slavení eucharistie s jejím následným přijetím, a to z téže mešní oběti (srov. IGMR 13, SC 55).

Z objektivního hlediska už mše svatá je za svým vrcholem, ale slavení eucharistie směřuje k tomu, aby člověk přijal **Tělo a Krev Pána Ježíše**, tedy můžeme říci, že pro člověka je nejdůležitější setkání s Kristem ve svatém přijímání, protože je pro něj **nejintimnější**. Přijímáním eucharistie se nám totiž Boží život rozlévá do žil, **roste v nás Boží milost** a z jednotlivců shromážděných v kostele se stává jedno tělo – církev.

Obřad přijímání ovšem začíná už modlitbou **Otče náš**. Ve mši svaté je zařazena proto, že nás má připravit na přijetí Těla Kristova. Církevní otcové už ve starověku viděli v prosbě „*chléb náš vezdejší dej nám dnes*“ nejen žádost o zajištění obživy na celý den, ale také o **vyprošení eucharistie**, skutečného chleba života, který sytí člověka pro život věčný. Tak např. sv. Cyprián v polovině 3. století píše: „*o tento chléb prosíme, abychom jej dostávali každý den, abychom my, kteří jsme v Kristu a denně přijímáme jeho eucharistii jako pokrm spásy, nebyli odloučeni od Kristova těla.*“ (O modlitbě Páně, viz DMC čtvrtek 11. týdne v mezidobí) Prosba, kterou vyslovujeme při modlitbě Otče náš, je tedy jistým způsobem **vyslyšena ve svatém přijímání**.

(Velmi důležitá je i **poslední prosba modlitby Páně** „*neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého*“, protože na ni navazuje kněz (stále s rozpjatýma rukama) modlitbou tzv. **embolismu** (z řec. *emballein* – vložit, vsunout). V této modlitbě si vyprošujeme, aby celé naše společenství bylo zbaveno moci zla a hříchu.)

Následuje modlitba za pokoj a **pozdravení pokoje**, které ovšem není povinnou součástí mše svaté, nicméně stalo se běžně zaužívaným zvykem. Není nutné chodit v tu chvíli zdravít se se všemi věřícími na druhé straně kostela, ale potřást pravicí těm nejbližším. Zajímavé je, že gesto podání ruky není striktně dáno, je možné se pozdravit **způsobem, který je v místě obvyklý**. Lze si představit např. objetí nebo políbení, ale já bych raději zůstal u toho třesení pravicí.

P. Jan Slepíčka, cyklus homilií o mši svaté, Odry 2024

Gesto pozdravení pokoje všechny ostatní západní i východní liturgické obřady mají umístěno před přinášením obětních darů. Zatímco tito jiní křesťané chápou pozdravení pokoje jako **symbol smíření s bratry a sestrami**, u nás, v římské liturgii, má poněkud odlišný význam – **zvěstujeme Ježíšův pokoj**, je to ten pokoj, který zmrtvýchvstalý Ježíš předal svým učedníkům. My tento pokoj dáváme druhým a sami jej přijímáme. Pozdravení pokoje má pro nás ještě jeden praktický význam: církev nám dává najevo, že nemůžeme jít k přijímání, aniž bychom přitom brali ohled na bratry a sestry v kostele. Svaté přijímání totiž není **spojení s mým soukromým Ježíšem**, ale spojení s Kristovým tělem – církví. Tedy i toto gesto nás intenzivně připravuje na svaté přijímání.

Lámání chleba doprovázené zpěvem Beránku Boží je jedním z nejstarších prvků mše svaté, vždyť i samotný Ježíš lámal při večeři chléb a dokonce mše svatá v prvních staletích byla označována jako „lámání chleba“. (srov. např. Sk 2, 42) Původně, v židovském prostředí, to bylo **gesto otce rodiny**, který láme chléb a pečuje tak o svou rodinu, živí ji. Proto také Ježíš lámal chléb a dával ho svým učedníkům. Zároveň toto gesto dnes připomíná **Kristovo utrpení a smrt**, protože na kříži Ježíš „rozlámal“ svůj život, zničil hřích a daroval nám spásu.

Bezprostřední přípravou na svaté přijímání je zvolání: „*Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel.*“ Chceme si při těchto slovech uvědomit, že ještě **nejsme dokonalí, svatí**, ale díky Kristovu slovu můžeme přistoupit ke svaté hostině. Pak přichází okamžik vlastního svatého přijímání. Věřící k němu přicházejí v průvodu, aby se tak naznačilo, že eucharistie je **pokrmem na cestu**. My kráčíme za svým Pánem, který nám naopak vychází vstříc. (Velmi diskutovaným tématem byla v nedávných letech otázka, zda přijímat do úst nebo na ruku. Jsou to dva rovnocenné způsoby, které církev zná ze své tradice, **oba dva vyjadřují úctu k eucharistii** a oba dva vyjadřují prázdnotu (otevřené dlaně, otevřená ústa), s níž člověk očekává, že bude obdarován samotným Kristem. Naopak, nikdo, kromě kněze, si nesmí vzít eucharistii sám z oltáře, protože pak by chyběl prvek obdarování.)

I když často během mše svaté můžeme mít různé pocity, ve chvíli svatého přijímání by neměla chybět **vděčnost**. V té chvíli prožíváme nejcennější okamžik našeho života. Nikdo si nezaslouží, aby přijal **samotného Boha** do svých útrob, pouze jej můžeme dostat jako **obrovský dar**. Platí pak o nás „*nežiji už já, ale žije ve mně Kristus.*“ (Ga 2, 20) Vděčnost máme také vyjádřit krátkým usebráním a společným zpěvem. Prožijme i dnes tento okamžik co nejopravdověji a **odpovězme láskou** na Lásku v takové míře, jaké jsme kdo schopni.

V dnešním evangeliu se setkáváme s Ježíšem a učedníky na lodi. Strhla se větrná bouře a učedníci **dostali strach**. Ještě k tomu Ježíš na zádi usnul. Učedníci jsou na jedné lodi se svým Mistrem, a přesto mají strach. My nejsme s Ježíšem na jedné lodi, děje se něco daleko většího. Ježíš je uprostřed nás, **Ježíš je v nás**. Přesto i my se někdy bojíme, jako bychom si neuvědomovali, že **s Ježíšem jsme v bezpečí**. Nechme se i my dnes po svatém přijímání **přemoci bázní**, jako to měli učedníci, a ptejme se: „*Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře?*“ (Mk 4, 41)